

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

Кафедра практичної психології

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Декан педагогічного
факультету Олещенко Т.О.

(підпис)
« 31 » вересня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

«Психодіагностика»

освітнього рівня магістр
(назва освітнього рівня)

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 053 Психологія
(код і назва спеціальності)

ОПП «Практична психологія»

Шифр за навчальним планом ПП09

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми освітнього компоненту «Психодіагностика», затверджена Вченою радою НПУ імені М.П. Драгоманова, протокол № 4 від 27.10.2022 р.

Розробник: **Н.В. Ортікова**, доцент кафедри практичної психології, доктор філософії (PhD) у галузі психології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри практичної психології

«30» серпня 2023 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри

(підпис)

проф. Митник О.Я.

1. Опис навчальної дисципліни

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни	Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів - 3	Методи навчання Пояснювально-ілюстративні методи. Інтерактивні методи: мікрвикладання, інверсії, емпатії, інциденту Методи проблемного викладу. Рольові ігри. Розв'язування психологічних завдань. Форми поточного контролю: ІНДЗ, МКР Форма підсумкового контролю: залік
Спеціальність (код, назва) 053Психологія («Практична психологія»)	Загальна кількість годин - 90	
	<i>Заочна</i>	
Освітній ступінь: «магістр»	Лекції:	
	6	
Нормативна	Семінарські (практичні) заняття:	
	4 год. – сем. Лабораторні заняття:	
Рік вивчення освітнього компоненту за навчальним планом: 1-й	Індивідуальна робота:	
	Самостійна робота:	
Семестр: 1-й		
Тижневе навантаження (год.) 2 год -аудиторні 4 год -самостійна робота	80	
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:	
Мова навчання –укр.	11%:89%	

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теорія, принципи, інструменти оцінювання і вимірювання індивідуально-психологічних особливостей особистості.

Міждисциплінарні зв'язки.

Зміст освітнього компоненту «Психодіагностика» тісно пов'язаний із такими дисциплінами: «Загальна та соціальна психологія», «Психологія розвитку», «Психологія особистості та персонологія».

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Психодіагностика» є надання студентам системних знань з теоретичних та практичних основ

психодіагностики, основних принципів розробки психодіагностичного інструментарію, а також формування у студентів системи основних понять психодіагностики, адекватних уявлень про роль і місце психодіагностичних методик в системі психодіагностичного обстеження, про можливості та обмеження цих методик; забезпечення засвоєння етичних норм, неухильне дотримання яких є обов'язковим для фахівця-психодіагност.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: теоретична та практична підготовка студентів з питань постановки психологічного діагнозу; знання психометричних вимог до розробки психодіагностичних методик; розуміння основних етапів психодіагностичного процесу; використання сучасних методів тестування і розпізнавання індивідуально-психологічних властивостей людини.

II. Основні програмні результати навчання та компетентності, які вони формують:

Результати навчання	Компетентності
<p>ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.</p> <p>ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.</p> <p>ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.</p> <p>ПР13. Здатність визначати та здійснювати психологічні заходи щодо психодіагностики та прогнозування конфліктів у групах, колективах та організаціях; прогнозувати конфліктний "потенціал" особистості щодо ескалації конфліктів; визначати можливі конструктивні й деструктивні наслідки професійних деструкцій та деформацій.</p>	<p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.</p> <p>СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.</p> <p>СК11. Здатність будувати різноманітні технології розвивальних впливів на особистісно-професійний розвиток людини: технології ігromodelювання, технології психоконсультації, психокорекційні технології, технології розвитку аутокомпетентності.</p>

III. Тематичний план освітнього компоненту

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС: 90 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (заочна(вечірня) форма навчання)				
		Аудиторні	Лекції	Практичні(семінарські)	Лабораторні	СРС
Змістовий модуль I. Психодіагностика як наука та практична галузь знань						
1	Тема 1. Психодіагностика як наукова дисципліна.	0,5	0,5		-	5
2.	Тема 2. Історія становлення психодіагностики.	0,5	0,5		-	5
3.	Тема 3. Специфіка психодіагностичного обстеження.	1	0,5	0,5	-	5
4.	Тема 4. Надійність, валідність і репрезентативність як основні критерії оцінки якості психодіагностичних методик.	1	0,5	0,5	-	5
Разом за змістовим модулем 1:		3	2	1	-	20
Змістовий модуль II. Практична психодіагностика						
5.	Тема 5. Вимірювання інтелекту та пізнавальних процесів	1,5	1	0,5	-	10
6.	Тема 6. Особистісні опитувальники	1	0,5	0,5	-	10
7.	Тема 7. Проективні методики	1,5	1	0,5	-	10
8.	Тема 8. Психодіагностика мотиваційно-ціннісної сфери	1	0,5	0,5	-	10
9.	Тема 9. Психодіагностика міжособистісних взаємин	1	0,5	0,5	-	10
10.	Тема 10. Візуальна психодіагностика	1	0,5	0,5	-	10
Разом за змістовим модулем 2:		7	4	3	-	60
Разом годин:		10	6	4	-	80

IV. Зміст освітнього компоненту

№ з/п	4.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	в т.ч. лекцій
1.	Змістовий модуль I. Психодіагностика як наука та практична галузь знань	3	2
1.1	Тема 1. Психодіагностика як наукова дисципліна. Місце психодіагностики в системі психологічного знання.		

	<p>Психодіагностика як область наукової психології. Предмет психодіагностики. Функції психодіагностики. Види психодіагностики за специфікою об'єкта і типу завдань практичної психології. Соціальні та етичні аспекти тестування. Кваліфікація і професійна відповідальність психолога. Медична, вікова, професійна і педагогічна психодіагностика. Діяльна і конфліктна психодіагностика.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [2,3,4,9,10,11,12]; • додаткові:[15,16,17] 	0,5	0,5
1.2	<p>Тема 2. Історія становлення психодіагностики.</p> <p>Етапи становлення психодіагностики як наукової дисципліни. Дослідження індивідуальних відмінностей Ф. Гальтоном, Дж.Кеттелом. Система тестів А.Біне-Сімона. Поняття розумового віку. Коефіцієнт інтелекту. Використання тестів в цілях відбору та атестації кадрів у 30-ті роки у Франції та США. Розвиток проєктивних методів тестування (К.Юнг, Г.Роршах, К.Морган, Г.Мюррей). Прихильники і супротивники тестів. Вітчизняна історія психодіагностики. Перші психологічні лабораторії. Розвиток психотехніки і педології в 20-ті і 30-ті роки.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [3,2,4,9-12]; • додаткові: [15]. 	0,5	0,5
1.3	<p>Тема 3. Специфіка психодіагностичного обстеження.</p> <p>Класифікація психодіагностичних процедур. Жорсткоформалізовані методики (тести, опитувальники). Поняття про психологічні тести. Види тестів. Опитувальники. Малоформалізовані методики (спостереження, інтерв'ю, бесіда). Спостереження. Види спостереження. Інтерв'ю. Бесіда. Контент – аналіз як експертно – діагностична процедура психологічного дослідження. Процедура тестування. Підготовчий етап тестування. Умови та основні аспекти процедури тестування. Етапи психодіагностичного процесу. Інструкція та її роль в тестуванні. Клінічний і статистичний підходи до інтерпретації тесту. Діагноз та його види. Ситуаційні змінні: особистісні і поведінкові особливості експериментатора, стресові ситуації, діяльність перед тестуванням. Фактори, що впливають на відповіді обстежуваних: тренування, звичність і досвідченість у тестуванні. Помилки в інтерпретації і використанні тестів. Ставлення до проведення тесту. Фальсифікація і соціальне схвалення. Установки і стиль відповідей.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [2,3,4,9-12]; • додаткові:[15,16]. 	1	0,5
1.4	<p>Тема 4. Надійність, валідність і репрезентативність як основні критерії оцінки якості психодіагностичних методик.</p> <p>Тестові норми. Статистичні показники розподілу. Середнє значення, медіана, дисперсія. Типи розподілів. Стандартизація шкал. Надійність як стійкість результатів тесту до дії сторонніх факторів. Валідність як відповідність тесту вимірюваній психічній властивості. Репрезентативність як властивість вибіркової сукупності представляти характеристики генеральної сукупності. Значення репрезентативності</p>	1	0,5

	<p>для врахування обмежень у сфері застосування тесту. Конструювання тесту. Основні проблеми. Конструювання шкал. Стандартизація тестів. Адаптація зарубіжних тестів. Етапи емпірико-статистичної роботи при адаптації. Комп'ютеризація тестів. Основні вимоги. Позитивні та негативні сторони комп'ютерної версії. Процес адаптації. Постановка психологічного діагнозу.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [1,2,3,4,5,9,10,11,12]; • додаткові: [15,16]. 		
II.	Змістовий модуль II. Практична психодіагностика	7	4
	Тема 5.Вимірювання інтелекту та пізнавальних процесів		
2.1	<p>Методики діагностики інтелекту. Визначення особливостей розвитку загального інтелекту за допомогою адаптованого варіанту методики Д.Векслера. Тест структури інтелекту Р.Амтхауера. Прогресивні матриці Дж. Равена як засіб виявлення рівня розвитку невербального інтелекту. Діагностика соціального інтелекту. Тести для діагностування емоційного інтелекту. Тести для психодіагностування креативності. Робота психолога з методиками діагностування особливостей пам'яті («Впізнавання фігур», «Методика визначення короткострокової пам'яті», «Оперативна пам'ять», «Образна пам'ять» та ін.), уваги («Коректурна проба», методика Мюнстерберга (визначення вибірковості уваги), «Таблиці Шульте», методика «Лінійний окомір» та ін.), логічного мислення («Прості аналогії», «Складні аналогії», «Порівняння понять», «Числові ряди»).</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [2-4,6,7,9-12]; • додаткові:[15,16,17]. 	1,5	1
2.2	<p>Тема 6.Особистісні опитувальники</p> <p>Особистість як об'єкт психодіагностичного дослідження. Особистісні риси як психодіагностична категорія. Теорія рис особистості Р.Кеттела. Підхід Г.Айзенка до психодіагностики особистості. Тест ММРІ як діагностичний інструмент вивчення особистості. Модель «Великої п'ятірки».</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [2-4,6,7,9-12]; • додаткові:[15,16,17]. 	1	0,5
2.3	<p>Тема 7.Проективні методики</p> <p>Поняття проєкції. Види проєктивних методик. Теоретичне обґрунтування проєктивного підходу. Методика чорнильних плям Г. Роршаха. Тест тематичної апперцепції К. Моргана і Г. Мюррея. Тест вибору кольорів М.Люшера. Психогеометричний тест. Тест «Кар'єра». Тест «Неіснуюча тварина».</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [2-4,6,7,9-12]; • додаткові: [15,1,17]. 	1,5	1
2.4	<p>Тема 8.Психодіагностика мотиваційно-ціннісної сфери</p> <p>Методики для вимірювання мотивів і мотивації. Діагностика мотивації досягнень. Методика оцінки рівня домагань Ф. Хоппе. Опитувальник Ш. Річі, П. Мартін «Мотиваційний профіль». Методика ціннісних орієнтації М. Рокича. Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху та уникнення невдач Т. Елерса. «Методика</p>	1	0,5

	<p>діагностики соціально-психологічних установок особистості у мотиваційно-потребнісній сфері» О.Ф. Потьомкіної. Опитувальник «Якорі кар'єри» Е. Шейна (переклад і адаптація В. Чікер, В. Вінокурової); «Мотивація до кар'єри» А. Ное, Р. Ное, Д. Бахубер. Тест-опитувальник Ю. Орлова «Потреба у досягненні цілі.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [2-4,6,7,9-12]; • додаткові: [14,15,16]. 		
2.5	<p>Тема 9. Психодіагностика сфери міжособистісної взаємодії Об'єкт і методи психодіагностики міжособистісної взаємодії. Види методів психодіагностики міжособистісної взаємодії. Класифікація методів психодіагностики міжособистісної взаємодії. Соціометричне дослідження міжособистісних взаємовідносин. Методика діагностики міжособистісних та між групових відносин («соціометрія») Дж. Морено. Методика діагностики схильності особистості до конфліктної поведінки К. Томаса. Діагностика міжособистісних відносин (Т. Лірі). Методика діагностики соціально-психологічної адаптації К. Роджерса та Р. Даймонда. Тест «Психологічна сумісність». Методика діагностики спрямованості особистості Б.Басса (орієнтаційна анкета). Методика діагностики оцінки самоконтролю в спілкуванні М. Снайдера.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [2-4,6,7,9-12]; • додаткові: [15,16,17]. 	1	0,5
2.6	<p>Тема 10. Візуальна психодіагностика Класифікація основних методів візуальної психодіагностики, їх характеристика. Вимоги до використання методів візуальної психодіагностики в роботі практичного психолога. Психодіагностика жестів, пози та ходи. Психологічне значення оформлення зовнішності. Кольорова самопрезентація. Мімічні «формули» універсальних емоцій.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [8,13]; • додаткові: [15]. 	1	0,5

4.2. Плани семінарських, практичних та лабораторних занять

Змістовий модуль І. Психодіагностика як наука та практична галузь знань

Семінарське заняття 1. *Тема 3. Специфіка психодіагностичного обстеження.*

1. Жорсткоформалізовані методики (тести, опитувальники).
2. Малоформалізовані методики (спостереження, інтерв'ю, бесіда).
3. Процедура тестування. Умови та основні аспекти процедури тестування.

4. Етапи психодіагностичного процесу.

5. Фактори, що впливають на відповіді обстежуваних. Помилки в інтерпретації і використанні тестів.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [2,3,4,9-12];
- **додаткові:**[15,16].

Семінарське заняття 2. Тема 4. Надійність, валідність і репрезентативність як основні критерії оцінки якості психодіагностичних методик.

1. Надійність як стійкість результатів тесту до дії сторонніх факторів.

2. Валідність як відповідність тесту вимірюваній психічній властивості. Валідність змістова, критеріальна, конструктна.

3. Репрезентативність як властивість вибіркової сукупності представляти характеристики генеральної сукупності. Значення репрезентативності для врахування обмежень у сфері застосування тесту.

4. Особливості конструювання тесту.

5. Стандартизація тестів.

6. Адаптація зарубіжних тестів.

7. Комп'ютеризація тестів. Основні вимоги. Позитивні та негативні сторони комп'ютерної версії.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [1,2,3,4,5];
- **додаткові:**[15,17].

Змістовий модуль 2. Практична психодіагностика

Семінарське 3. Тема 5. Вимірювання інтелекту та пізнавальних процесів.

1. Сутність інтелекту. Інтелект як загальна здатність пристосування до нових життєвих умов. Поняття IQ.

2. Методики діагностики інтелекту. Тест структури інтелекту Р.Амтхауера.

3. Прогресивні матриці Дж. Равена як засіб виявлення рівня розвитку невербального інтелекту.

4. Діагностика соціального інтелекту.

5. Тести для діагностування емоційного інтелекту.

6. Психофізіологічні методики.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [2-4,6,7,9-12];
- **додаткові:** [15,16,17].

Семінарське 4. Тема 6. Особистісні опитувальники.

1. Особистість як об'єкт психодіагностичного дослідження.

2. Особистісні риси як психодіагностична категорія. Теорія рис особистості Р.Кеттела.

3. Підхід Г.Айзенка до психодіагностики особистості.

4. Тест ММРІ як діагностичний інструмент вивчення особистості.

5. Модель «Великої п'ятірки».

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [2-4,6,7,9-12];
- **додаткові:** [15,16,17].

Семінарське заняття 5. Тема 7. Проективні методика.

1. Теоретичне обґрунтування проективного підходу.
2. Методика чорнильних плям Г. Роршаха.
3. Особливості використання тесту «Неіснуюча тварина» в роботі з дітьми та дорослими.
4. Особливості застосування тесту «Кар'єра».
5. Методика малюнкової фрустрації С. Розенцвейга.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [2-4,6,7,9-12];
- **додаткові:** [15,16].

Семінарське заняття 6. Тема 8. Психодіагностика мотиваційно-ціннісної сфери

1. Методика оцінки рівня домагань Ф. Хоппе.
2. Опитувальник Ш. Річі, П. Мартін «Мотиваційний профіль».
3. Методика ціннісних орієнтації М. Рокича.
4. Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху та уникнення невдач Т. Елерса.
5. «Методика діагностики соціально-психологічних установок особистості у мотиваційно-потребнісній сфері» О.Ф. Потьомкіної.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [2-4,6,7,9-12];
- **додаткові:** [15,16,17].

Семінарське заняття 7. Тема 9. Психодіагностика сфери міжособистісної взаємодії

1. Соціометричне дослідження міжособистісних взаємовідносин.
2. Особливості використання соціометричних тестів у професійній діяльності психолога.
3. Методика діагностики схильності особистості до конфліктної поведінки К. Томаса.
4. Діагностика міжособистісних відносин (Т. Лірі).
5. Методика оцінки рівня домагань Ф. Хоппе.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [2-4,6,7,9-12];
- **додаткові:** [15,16,17].

Семінарське заняття 8. Тема 10. Візуальна психодіагностика

1. Сфери застосування візуальної психодіагностики.

2. Міміка, жести, поза, пантоміміка, погляд: особливості мови зовнішніх проявів людини.
3. Психодіагностика змісту висловлювань.
4. Графологія як метод психодіагностики.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [8,13];
- **додаткові:** [15].

4.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Зміст завдання	Форма звітності
1.	Надати класифікацію видів діяльності психолога-практика. Визначити завдання психодіагностики на сучасному етапі, в тому числі: використання психодіагностики при відборі та атестації кадрів, в медицині, освіті, в армії; використання тестів в клінічній психології і психологічному консультуванні.	Доповідь на сем.з. 1 (модуль 1)
2.	Розглянути етапи становлення психодіагностики як наукової дисципліни. Вивчити зарубіжну та вітчизняну історію психодіагностики.	Доповідь на сем.з. 1 (модуль 1)
3.	Визначити ситуаційні змінні: особистісні і поведінкові особливості експериментатора, стресові ситуації, діяльність перед тестуванням; фактори, що впливають на відповіді обстежуваних: тренування, звичність і досвідченість у тестуванні. Розглянути помилки в інтерпретації і використанні тестів; установки і стиль відповідей.	Презентація на сем.з. 2 (модуль 1)
4.	Визначити вимоги до психометричної підготовки психолога. Прописати нормативні вимоги до користувачів психодіагностичних методик.	Презентація на сем.з. 2 (модуль 1)
5.	Описати проблему здібностей в психодіагностиці; загальні і спеціальні здібності. Визначити сутність поняття інтелекту та сфери застосування діагностики інтелекту та пізнавальних процесів.	Презентація на сем.з. 3 (модуль 2)
6.	Визначити підходи до діагностування особистості та специфіку самосвідомості як об'єкта психодіагностичного дослідження.	Доповідь на сем.з. 4 (модуль 2)
7.	Здійснити діагностування до 10 осіб за будь-якою проєктивною методикою (власний вибір студента). Представити результати.	Презентація на сем.з. 5 (модуль 2)
8.	Здійснити діагностування до 10 осіб за будь-якою методикою (мотиваційно-ціннісна сфера). Представити результати.	Презентація на сем.з. 6(модуль 2)

9.	Провести соціометричне дослідження. Представити результати.	Доповідь на сем.з. 7(модуль 2)
10	Підготувати фото (малюнки) з різними позами, жестами, мімікою людей і зробити їх інтерпретацію.	Презентація на сем.з. 8 (модуль 2)
11	ІНДЗ.Провести психодіагностичне дослідження (за вибором студента) будь-якої сфери особистості(до 10 осіб). Описати процедуру діагностування. Представити результати дослідження. Визначити основні труднощі у проведенні психодіагностичного дослідження.	Презентація ІНДЗ на сем. з. 8(модуль 2)

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

Доповіді, презентації студентів на практичних, лабораторних заняттях, виконання ІНДЗ, МКР.

Використання методів самостійної роботи студентів по осмисленню та засвоєнню матеріалу – самостійний пошук інформації, конспектування першоджерел, ведення психологічних тематичних словників.

Завдання до контрольної роботи (тестові завдання).

Модульна контрольна робота

1. Репрезентативність – це:

- а) множина елементів, об'єднаних загальною характеристикою;
- б) властивість вибіркової сукупності представляти характеристики генеральної сукупності;
- в) визначення типу і обсягу вибірки;
- г) частина елементів генеральної сукупності, відібрана з допомогою спеціальних методів;

2. За особливостями використання тестових задач тести розподіляються на:

- а) тести групові і індивідуальні;
- б) тести інтелекту і тести особистості;
- в) тести вербальні і тести практичні;
- г) тести швидкості і тести результативності;

3. Основним інструментом психодіагностичного обстеження за допомогою якого встановлюється психологічний діагноз і здійснюється психологічний прогноз, є:

- а) спостереження;
- б) тест;
- в) експеримент;
- г) бесіда;

4. Показник надійності прийнято вважати достатньо високим на рівні:

- а) 0,10;
- б) 0,05;
- в) 0,95;
- г) 0,01;

5. Скрінінг – це:

- а) психодіагностична процедура попереднього, орієнтовного відбору досліджуваних за критерієм належності до тієї чи іншої діагностованої групи;
- б) аналітико – статистична процедура дослідження основних характеристик емпіричного розподілу;
- в) спосіб представлення кількісних результатів психодіагностичної методики;
- г) спосіб оцінки результату теста шляхом встановлення його місця на спеціальній шкалі;

6. Психометрія:

- а) це область психології, пов'язана з теорією і практикою вимірювання психічних явищ;
- б) має предметом свого дослідження особливості психіки тварин у порівнянні з психікою людини;
- в) вивчає фізіологічні механізми діяльності мозку, вищої нервової системи, які лежать в основі функціонування психіки;
- г) займається дослідженням ролі людського фактора у розв'язанні економічних, господарських проблем;

7. При обстеженні групи досліджуваних за допомогою групових тестів зазвичай максимально допустима кількість осіб:

- а) 100 осіб;
- б) 20 -25 осіб;
- в) 10 осіб;
- г) 1000 осіб;

8. В тестах діагностики розвитку дітей раннього віку визначення рівня розвитку базується на:

- а) фіксації виконання нормативного завдання;
- б) оцінці у дітей таких особливостей, як активність, адаптивність;
- в) оцінці у дітей пластичності, настрою;
- г) оцінці у дітей ритмічності сну;

9. Валідність тесту – це:

- а) стійкість тесту, незалежність його результатів від впливу можливих випадкових факторів;
- б) здатність тесту диференціювати обстежуваних за визначеними групами;
- в) уніфікація, регламентація, приведення до єдиних нормативів процедури і оцінок теста;
- г) відповідність тесту психічній властивості, що вимірюється;

10. Тестові завдання відкритого типу діляться на:

- а) задачі з альтернативними відповідями;
- б) задачі з множинним вибором;
- в) задачі з переструктуруванням даних;
- г) задачі вільного конструювання відповіді;

11. У вербальних тестах основним змістом роботи досліджуваного є:

- а) операції з поняттями, мисленнєві дії в словесно – логічній формі;
- б) складання фігур, геометричні аналогії, дії за зразком;
- в) виконання певного обсягу тестових завдань;
- г) застосування досягнутого рівня розвитку навичок, знань і вмінь;

12. Надійність – це:

- а) відповідність тесту психічній властивості, що вимірюється;
- б) комплекс заходів, що забезпечують адекватність тесту новим умовам його застосування;
- в) здатність тесту диференціювати обстежуваних за визначеними групами;
- г) стійкість тесту, незалежність його результатів від впливу можливих випадкових факторів;

13. За спрямованістю тести розподіляються на:

- а) тести вербальні і тести практичні;
- б) тести групові і індивідуальні;
- в) тести інтелекту і тести особистості;
- г) тести швидкості і тести результативності;

14. Номінативні шкали:

- а) дають можливість оцінити ступінь вираженості ознаки;
- б) встановлюють відповідність ознаки тому чи іншому класу;

в) відносяться до шкал, в яких елементи впорядковані не тільки за принципом вираженості ознаки, що вимірюється, але й на основі ранжування ознак за розміром;

г) відносяться до шкал, в яких числові значення присвоюються об'єктам таким чином, щоб між числами і об'єктами дотримувалася пропорційність;

15. Тестові завдання закритого типу діляться на:

а) задачі вільного конструювання відповіді;

б) задачі з альтернативними відповідями;

в) задачі доповнення символу, малюнка, висловлювання;

г) задачі конструювання за чітко заданою темою;

16. В психометриці прийнято таке співвідношення:

а) валідність = надійність;

б) валідність > надійність;

в) валідність $\leq$ надійність;

г) валідність < надійність;

17. Найбільш суттєвою ознакою проєктивних методик є:

а) отримання даних про історію життя людини;

б) вимірювання ціннісних орієнтацій особистості;

в) використання в них невизначених, неоднозначних стимулів, які досліджуваний повинен конструювати, розвивати, доповнювати, інтерпретувати;

г) вимірювання рівня розвитку окремих аспектів інтелекту і психомоторних функцій, що переважно забезпечують ефективність в конкретних, вузьких областях діяльності.

18. До жорсткоформалізованих методик не відносяться:

а) тести;

б) опитувальники;

в) аналіз продуктів діяльності;

г) психофізіологічні методики.

19. До малоформалізованих методик не відносяться:

а) спостереження;

б) психофізіологічні методики;

в) аналіз продуктів діяльності;

г) опитування.

20. Статистична норма – це:

а) рівень властивості, який явно чи не явно вважається необхідним у суспільстві;

б) рівень властивості, який вважається оптимальним;

в) середній діапазон значень на шкалі властивості, що вимірюється;

г) діапазон значень властивості після математичного обрахування результатів психодіагностики.

21. Опитувальник Г. Айзенка відносяться до:

а) типологічних опитувальників;

б) опитувальників інтересів;

в) опитувальників рис особистості;

г) опитувальників установок;

22. Тест САН відноситься до:

а) тестів загальних здібностей;

б) опитувальників інтересів;

в) опитувальників станів і настроїв;

г) тестів спеціальних здібностей;

23. Розповсюдженою методикою діагностики міжособистісних стосунків є:

а) методика « неіснуюча тварина »;

б) методика Т. Лірі;

в) прогресивні матриці Равена;

г) опитувальник А. Мехрабіана;

24. Соціометричний тест Дж. Морено застосовується для:

а) діагностики міжособистісних взаємин;

б) діагностики психічних станів;

- в) діагностики здібностей;
- г) діагностики самосвідомості;

25. Розповсюдженою методикою дослідження уваги є:

- а) опитувальник Спілбергера – Ханіна;
- б) тест фрустрації С. Розенцвейга;
- в) опитувальник Басса – Даркі;
- г) таблиці Шульте;

26. Стимульний матеріал тесту Люшера складається із:

- а) стандартних різнокольорових квадратів;
- б) малюнків з персонажами, що знаходяться у фруструючій ситуації;
- в) матриць з пропущеним елементом;
- г) кольорових кубиків;

27. Для виявлення та оцінки комунікативних і організаторських схильностей в процесі первинної профконсультації застосовується:

- а) методика «Коректурна проба»;
- б) методика КОС Б. Федоришина;
- в) методика Равена;
- г) методика «Тепінг-тест»;

28. Прогресивні матриці Равена застосовуються для:

- а) діагностики мотиваційно – потребової сфери особистості;
- б) вимірювання рівня інтелектуального розвитку;
- в) вимірювання ступеня близькості і оцінки ієрархії стосунків між членами сім'ї;
- г) діагностики групової згуртованості;

29. Тест Векслера відноситься до:

- а) тестів креативності;
- б) проєктивних методик;
- в) тестів інтелекту;
- г) особистісних опитувальників;

30. Опитувальник Д. Голланда застосовується для:

- а) виявлення фрустраційних реакцій людини;
- б) виявлення структури темпераменту;
- в) виявлення комунікативних установок;
- г) визначення відповідності типів особистості типам професійного середовища;

31. Для виявлення ціннісних орієнтацій у професійній діяльності використовується:

- а) диференційно – діагностичний опитувальник Є. Клімова;
- б) методика коректурної проби Б. Бурдона;
- в) тест структури інтелекту Амтхауера;
- г) «Якорі кар'єри» Е. Шейна;

32. Методика «Коректурна проба» застосовується для:

- а) оцінки потреби у досягненнях;
- б) визначення рівня агресивності;
- в) діагностики схильності до ризику;
- г) діагностики ступеня концентрації і стійкості уваги;

33. Тести емоційного інтелекту спрямовані на:

- а) вимірювання творчих здібностей особистості;
- б) оцінку здібностей, пов'язаних з розумінням емоцій і управлінням ними;
- в) оцінку досягнутого рівня розвитку навичок, знань і вмінь;
- г) оцінку різних аспектів, пов'язаних з професійною активністю особистості;

34. Тести емпатії спрямовані на:

- а) оцінку здатності індивідуума співпереживати іншим людям;
- б) вимірювання оцінки, яку індивід створює і звично підтримує відносно себе;
- в) виявлення особливостей почуття гумору;
- г) діагностику типів акцентуації особистості;

35. Тест «Дім – дерево – людина» відноситься до такої групи проєктивних методик:

- а) експресивні;

- б) імпресивні;
- в) адитивні;
- г) конститутивні;

36. За допомогою тесту К.Томаса діагностується:

- а) вид професійної кар'єри особистості;
- б) соціально-психологічні установки;
- в) тип поведінки в конфлікті;
- г) тип конфліктних взаємовідносин в групі.

37. За допомогою п'ятифакторної моделі Голдберга можна з'ясувати:

- а) тип темпераменту;
- б) соціально-психологічні установки;
- в) тип конфліктних взаємовідносин в групі;
- г) феноменологію Я-образу.

38. Про увагу до співорозмовника можна говорити, якщо спостерігається:

- а) підпирання підборіддя голови всією долонею;
- б) нахил голови вбік;
- в) застиглість очей, немиготливий погляд;
- г) легке погладжування носа.

39. 80 % успіху в спілкуванні забезпечує:

- а) сангвіністичний тип темпераменту;
- б) наявність організаторських та комунікативних здібностей;
- в) розвинена психологічна спостережливість;
- г) знання еталонів сприйняття.

40. До соціонічних тестів відноситься:

- а) особистісний опитувальник Г. Айзенка (EPI);
- б) психогіометричний тест С. Деллінгер;
- в) тест Орто-Рейтера;
- г) опитувальник Д. Кейєрсі.

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

Форма підсумкового контролю – залік.

Питання до заліку

1. Історія становлення психодіагностики як наукової дисципліни.
2. Поняття розумового віку. Коефіцієнт інтелекту.
3. Використання тестів в цілях відбору та атестації кадрів у 30-ті роки у Франції та США.
4. Розвиток проєктивних методів тестування (К.Юнг, Г.Роршах, К.Морган, Г.Мюррей).
5. Вітчизняна історія психодіагностики. Перші психологічні лабораторії. Розвиток психотехніки і педології в 20-ті і 30-ті роки.
6. Соціальні та етичні аспекти тестування. Кваліфікація і професійна відповідальність психолога.
7. Класифікація видів діяльності психолога-практика.
8. Норма як бажаний стан об'єкта психодіагностики та як логічна основа класифікації видів практичної діяльності.
9. Використання психодіагностики при відборі та атестації кадрів, в медицині, освіті, в армії.
10. Використання тестів в клінічній психології і психологічному консультуванні.

11. Структура психодіагностики.
12. Функції психодіагностики.
13. Види психодіагностики за специфікою об'єкта і типу завдань практичної психології.
14. Класифікація психодіагностичних процедур.
15. Жорсткоформалізовані методики (тести, опитувальники).
16. Види тестів.
17. Малоформалізовані методики (спостереження, інтерв'ю, бесіда).
18. Контент – аналіз як експертно – діагностична процедура психологічного дослідження.
19. Процедура тестування. Підготовчий етап тестування. Умови та основні аспекти процедури тестування.
20. Етапи психодіагностичного процесу.
21. Інструкція та її роль в тестуванні.
22. Діагноз та його види.
23. Фактори, що впливають на відповіді обстежуваних. Помилки в інтерпретації і використанні тестів.
24. Тестові норми.
25. Статистичні показники розподілу. Середнє значення, медіана, дисперсія. Типи розподілів. Стандартизація шкал.
26. Надійність як стійкість результатів тесту до дії сторонніх факторів. Обчислення коефіцієнта надійності.
27. Валідність як відповідність тесту вимірюваній психічній властивості. Валідність змістова, критеріальна, конструктна.
28. Репрезентативність як властивість вибіркової сукупності представляти характеристики генеральної сукупності. Значення репрезентативності для врахування обмежень у сфері застосування тесту.
29. Конструювання тесту. Основні проблеми. Формування інформаційної бази дослідження. Конструювання шкал.
30. Стандартизація тестів.
31. Адаптація зарубіжних тестів. Етапи емпірико-статистичної роботи при адаптації.
32. Комп'ютеризація тестів. Основні вимоги. Позитивні та негативні сторони комп'ютерної версії.
33. Вимоги до психометричної підготовки психолога.
34. Нормативні вимоги до користувачів психодіагностичних методик.
35. Сутність інтелекту. Інтелект як загальна здатність пристосування до нових життєвих умов. Поняття IQ.
36. Методики діагностики інтелекту. Визначення особливостей розвитку загального інтелекту за допомогою адаптованого варіанту методики Д.Векслера.
37. Тест структури інтелекту Р.Амтхауера.
38. Прогресивні матриці Дж. Равена як засіб виявлення рівня розвитку невербального інтелекту.
39. Діагностика соціального інтелекту.
40. Тести для діагностування емоційного інтелекту.
41. Робота психолога з методиками діагностування особливостей пам'яті.

42. Діагностування уваги.
  43. Методики діагностики логічного мислення.
  44. Тест вибору кольорів М.Люшера.
  45. Особистість як об'єкт психодіагностичного дослідження.
  46. Особистісні риси як психодіагностична категорія. Теорія рис особистості Р.Кеттела.
  47. Підхід Г.Айзенка до психодіагностики особистості.
  48. Тест ММРІ як діагностичний інструмент вивчення особистості.
  49. Модель «Великої п'ятірки».
  50. Теоретичне обґрунтування проєктивного підходу.
  51. Методика чорнильних плям Г. Роршаха.
  52. Тест тематичної апперцепції К. Моргана і Г. Мюррея.
  53. Методика малюнкової фрустрації С. Розенцвейга.
  54. Методики діагностування ціннісної сфери особистості.
  55. Методики для вимірювання мотивів і мотивації.
  56. Методика оцінки рівня домагань Ф. Хоппе.
  57. Опитувальник Ш. Річі, П. Мартін «Мотиваційний профіль».
- Методика ціннісних орієнтації М. Рокича.
58. Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху та уникнення невдач Т. Елерса.
  59. Об'єкт і методи психодіагностики міжособистісної взаємодії.
  60. Класифікація методів психодіагностики міжособистісної взаємодії.
  61. Соціометричне дослідження міжособистісних взаємовідносин.
  62. Методика діагностики схильності особистості до конфліктної поведінки К. Томаса.
  63. Діагностика міжособистісних відносин (Т. Лірі).
  64. Класифікація основних методів візуальної психодіагностики, їх характеристика.
  65. Психодіагностика жестів, пози та ходи.
  66. Кольорова самопрезентація.
  67. Мімічні «формули» універсальних емоцій.

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

Вимоги до знань та умінь студентів	Максимальна кількість балів, оцінка за шкалою ECTS
Повно й ґрунтовно володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого. Простежувався зв'язок теоретичного матеріалу з практикою.	A: 90 – 100 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого.	B: 80 – 89 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом. Проте відсутня логічна послідовність у викладі матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	C: 70 – 79 б.
Знання модулів передаються зазубреними з підручників (з конспекту) фразами.	D: 65 – 69 б.

Відсутня логічна послідовність у викладі навчального матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	
Знання модуля передаються тільки за допомогою певних питань з боку викладача.	Е: 60 – 69 б.

Розрахунок максимальної кількості балів, що присвоюються студентам

Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість робіт	Разом
Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	3	10	30
Робота на семінарському занятті (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії)	4	4	16
ІНДЗ (Творче завдання)	14	1	14
Модульна контрольна робота	40	1	40
Максимальна кількість балів - 100			

VI. Навчально-методична карта освітнього компоненту
Разом: 90 год. Лекції: 6 год. Семінарські: 4 год. Самостійна робота: 80 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV
Модулі	I модуль							II модуль						
Лекції	0,5	0,5	1	1				1	0,5	1	0,5	0,5	0,5	
Дати	1.11	1.11	1.11	1.11				1.11	1.11	2.11	2.11	2.11	2.11	
Теоретичні розділи	Психодіагностика як наука та практична галузь знань							Практична психодіагностика						
Теми лекцій	Психодіагностика як наукова дисципліна	Історія становлення психодіагностики.	Специфіка психодіагностичного обстеження	Надійність, валідність і репрезентативність як основні критерії оцінки якості психодіагностичних методик				Вимірювання інтелекту та пізнавальних процесів	Особистісні опитувальники	Проективні методики	Психодіагностика мотиваційно-ціннісної сфери	Психодіагностика сфери міжособистісної взаємодії	Візуальна психодіагностика	

Теми семінарських	Специфіка психодіагностичного обстеження	Надійність, валідність і репрезентативність як основні критерії оцінки якості психодіагностичних методик						Вимірювання інтелекту та пізнавальних процесів	Особистісні опитувальники	Проективні методики	Психодіагностика мотиваційно-ціннісної сфери	Психодіагностика сфери міжособистісної взаємодії	Візуальна психодіагностика	
Семінарські заняття	0,5	0,5						0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
Дати	27.01	27.01						27.01	27.01	27.01	27.01	30.01	30.01	
Поточний контроль	Усні та письмові відповіді, доповіді, презентації на семінарських заняттях.						Усні та письмові відповіді, доповіді, презентації на семінарських заняттях, презентація ІНДЗ. Модульна контрольна робота (тестові завдання).							
Підсумковий контроль	Залік													

VII. Інформаційні джерела для вивчення навчальної дисципліни

Основні

1. Булах І. Є. Створюємо якісний тест : навч. посіб. для викладачів, учителів та методистів. Київ : Майстер-клас, 2006. 160 с.
2. Бурлачук Л.Ф. Психодіагностика. Учебник для вузов. СПб. : Питер, 2006. 351 с.
3. Галян, І. М. Психодіагностика : навч. Посібник. Київ : Академвидав, 2011. 464 с.
4. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: Навч.посібник для студентів ВНЗ / за ред. М.С.Корольчука. Київ.: Ельга, Ніка-центр, 2012. 400 с.
5. Кухар Л. О. Конструювання тестів. Курс лекцій : навч. посіб. Луцьк, 2010. 182 с.
6. Лемак М.В., Петрище В.Ю. Психологу для роботи: діагностичні методики. Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2012. 616 с.
7. Луценко О.Л. Практичні роботи з психодіагностики. Харків.: ХНУ ім. Каразіна, 2009.
8. Малкова Т.М. Візуальна психодіагностика. Київ. Державний університет телекомунікацій, 2018. 132 с.
9. Моргун В.Ф., Тітов І.Г. Основи психологічної діагностики. Навч.пос. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2009. 464с.
10. Самошкіна Л.М. Психодіагностика: навч. наоч. посіб. з мультимедійним курсом /Під ред. чл.- кор. АПН України, професора О.Л. Носенко. Донецьк.: Вид-во ДНУ, 2012. 448 с.
11. Скребець В.О. Основи психодіагностики: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ. : Слово, 2003. 192 с.
12. Терлецька Л.Г. Вікова психологія і психодіагностика : підручник. Київ. : Видавничий дім «Слово», 2016. 608 с.
13. Щекин Г. Визуальная психодиагностика. Киев: Издательство «Персонал», 2011. 616 с.

Додаткові

14. Агаєв Н.А., Кокун О.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Остапчук В.В., Ткаченко В.В. Збірник методик для діагностики негативних психічних станів військовослужбовців: Методичний посібник. Київ.: НДЦ ГП ЗСУ, 2016. 234 с.
15. Чала Ю.М., Шахрайчук А.М. Психодіагностика: навчальний посібник. Харків: НТУ «ХП», 2018. 246 с.
16. Щербакова І.М. Психодіагностика професійного самовизначення особистості. Суми: Видавництво СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2012. 324 с.

Інформаційні ресурси

17. Реєстр тестових методик в Україні. URL: <https://vpa.org.ua/test-committee/reestr-testovih-metodik-ukrayni/>
18. Дитячий психолог. Перший український сайт для батьків та дитячих психологів. URL: <https://dytpsycholog.com/>
19. Психологічні тести онлайн. URL: <https://psyttests.org/>